

Consiliul Național pentru Studierea
Arhivelor Securității

Institutul de Investigare a Crimelor
Comunismului și Memoria Exilului
Românesc

ELIS PLEȘA

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ
CULTUL PERSONALITĂȚII
(1945-1965)

EDITURA
**CETATEA
DE SCAUN**

SUMAR

O remarcabilă carte despre Gheorghiu-Dej (de Vladimir Tismăneanu)	9
Introducere	11
1. Motivația alegerii temei	11
2. Istoriografia subiectului	13
3. Sursele documentare și structura lucrării	16
4. Metodologia de lucru și definirea conceptului de cult al personalității	20
5. Apariția cultului personalității în România comunistă	31
Capitolul I. Între adevăr și propagandă: activitatea de ilegalist a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej	35
1. Biografia interbelică a lui Gheorghiu-Dej	35
2. „Procesul ceferiștilor” (1933-1934)	61
3. Importanța acordată de propagandă grevelor de la Atelierele C.F.R. Grivița, în scopul promovării imaginii lui Gheorghiu-Dej	77
4. Reflectarea în istoriografia comunistă a rolului lui Gheorghiu-Dej în desfășurarea grevelor de la Atelierele C.F.R. Grivița	85
5. Detenția și formarea „camarilei”	89
6. Gheorghiu-Dej și actul de la 23 august 1944. Adjudecarea de către propaganda comunistă	97
Capitolul II. Dezvoltarea cultului personalității lui Gheorghe Gheorghiu-Dej în cursul luptei pentru putere din P.M.R.	103
1. Primul pas către putere: anihilarea lui Ștefan Foriș	106
2. Gheorghiu-Dej și intelectualul comunist Lucrețiu Pătrășcanu	109
3. Îndepărtarea principalului rival în drumul către supremație: Ana Pauker	114
4. Cultul personalității – armă politică în cadrul luptei pentru putere din P.M.R.	121
5. <i>Raportul secret</i> – moment de cumpănă în evoluția cultului personalității lui Gheorghiu-Dej	129

6. „Cazul” Alexandru Jar	141
7. Eliminarea ultimilor contestatari	144
7.1. „Grupul” Petrescu-Eremia-Dușa	144
7.2. Pedepsirea principalilor contestatari din 1956: Iosif Chișinevschi și Miron Constantinescu	145
7.3. Plenara ilegaliștilor din iunie 1958 și eliminarea „grupului fracționist” în frunte cu Constantin Doncea	149
7.4. Eliminarea „grupului” Kotovschi-Tismăneanu-Belea	153
8. Emil Bodnăraș critică cultul personalității lui Gheorghiu-Dej.....	167
9. Plenara C.C. al P.M.R. din 30 noiembrie-5 decembrie 1961	172

**Capitolul III. Forme de manifestare a cultului personalității lui Gheorghe
Gheorghiu-Dej.....179**

1. Debutul cultului personalității lui Gheorghiu-Dej în presă (1945-1952)	183
2. Gheorghiu-Dej și combaterea propriului cult: ședința cu redactorii din presă (2 iulie 1952)	196
3. Estomparea cultului personalității lui Gheorghiu-Dej în presă (1952-1958).....	201
4. Anii de vârf ai cultului personalității lui Gheorghiu-Dej în presă (1958-1965)	223
5. Cultul personalității lui Gheorghe Gheorghiu-Dej în istoriografia perioadei	250
6. Alte forme de manifestare a cultului personalității lui Gheorghiu-Dej	263

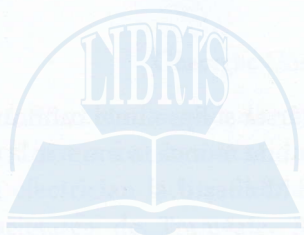
**Capitolul IV. Cultul personalității lui Gheorghe Gheorghiu-Dej la proba
timpului 283**

1. Reacții ale populației la moartea lui Gheorghiu-Dej	283
2. „Eternizarea” memoriei lui Gheorghe Gheorghiu-Dej	297

Concluzii 311

Indice de nume 321

Bibliografie 325

Capitolul I

Între adevăr și propagandă: activitatea de ilegalist a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej¹

Considerăm că aprofundarea unor aspecte din biografia interbelică a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej este relevantă, în condițiile în care, ulterior, cultul personalității acestuia s-a construit și dezvoltat pe baza multora dintre acestea. Gheorghiu-Dej însuși și-a justificat pretenția la ocuparea funcției supreme în partid tocmai pe rolul deținut în timpul unor evenimente majore din istoria clandestină a acestuia. Activitatea din ilegalitate a constituit practic principala sursă la care conducătorul P.M.R. a apelat pentru a-și legitima poziția în fruntea partidului și a statului. Totodată, pentru crearea și dezvoltarea cultului personalității lui Gheorghiu-Dej, aparatul de propagandă al regimului a recurs adeseori la prezentarea elogioasă a unor aspecte biografice, un loc central revenind rolului avut de acesta în timpul grevelor ceferiștilor de la începutul anului 1933 și în realizarea actului de la 23 august 1944.

De asemenea, aceasta a fost și perioada în care viitorul secretar general al P.C.R. a început să-și câștige aderenți, creându-și acel nucleu dur și loial de lideri ai partidului, care-i vor rămâne alături până la sfârșit, ajutându-l să-și înlăture adversarii și să conducă partidul în mod discreționar. Nu în ultimul rând, acum a intrat în contact și apoi în conflict cu primii săi rivali de anvergură (Ștefan Foriș și Lucrețiu Pătrășcanu), pe care va începe în scurt timp să-i denigreze, urmărind să le submineze pozițiile. Implicarea lui Gheorghiu-Dej în luptele pentru putere din interiorul partidului – chiar dacă nu a vizat de la început funcția supremă – îl vor căli și, mai ales, îl vor ajuta să se „familiarizeze” cu metodele și mijloacele cele mai eficiente ce puteau fi utilizate pentru atingerea scopului urmărit.

1. Biografia interbelică a lui Gheorghiu-Dej

Născut la 8 noiembrie 1901², într-o familie săracă din Bârlad, Gheorghe Gheorghiu nu a avut posibilitatea să urmeze școala prea mult timp, fiind nevoit să se încadreze în muncă de timpuriu (la 11 ani s-a angajat ucenic la un cizmar)³. A absolvit cursul primar și a urmat trei clase la o școală comercială, după care s-a

¹ Vezi Elis Neagoe-Pleșa, *Între adevăr și propagandă: activitatea de ilegalist a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej*, în „Caietele C.N.S.A.S.”, anul IV, nr. 1-2 (7-8)/2011, pp. 311-342.

² A se vedea certificatul de naștere al lui Gheorghiu-Dej, în duplicat, în A.N.R., colecția Gheorghe Gheorghiu-Dej, dosar nr. 895, f. 1.

³ Tudor Olaru, *Primul candidat al Capitalei. Gh. Gheorghiu-Dej*, în „Scânteia”, seria III, anul XVI, nr. 681, 18 noiembrie 1946, pp. 1-2.

angajat imediat ca muncitor la o fabrică de cherestea. Vârsta și lipsa unei calificări l-au obligat să-și schimbe însă în mai multe rânduri locul de muncă: a muncit la o țesătorie, apoi la niște meșteri dogari din Piatra Neamț și Moinești⁴.

Portret. Gheorghe Gheorghiu-Dej la 15 ani.

Instabilitatea locului de muncă l-a determinat pe Gheorghiu-Dej să aleagă meseria de electrician, chiar dacă pentru a o învăța și practica a fost nevoit să părăsească orașul natal. S-a angajat la Comănești, unde a luat contact cu greutățile vieții muncitorilor din acea perioadă, fapt care l-a motivat să se înscrie în sindicat și să participe la greva generală din 1920. Peste ani, responsabilii cu propaganda nu vor scăpa prilejul de a evidenția acest prim-moment revoluționar la care participase viitorul lider al partidului, cerând unui grafician să realizeze o fotografie-desen care să-l înfățișeze pe Gheorghiu-Dej răspândind manifeste „printre muncitorii greviști din Valea Trotușului”⁵. De asemenea, într-un articol din 1948 se arăta cum „fără odihnă, tânărul de 18 ani face legătura între grupările de greviști din Tețcani, Zemeș, Solonț, Comănești”⁶.

⁴ Florica Dobre (coordonator), *op. cit.*, p. 291.

⁵ A.N.R., colecția Gheorghe Gheorghiu-Dej, dosar nr. 895, f. 2.

⁶ *** Cui dăm votul și încrederea noastră: Gheorghe Gheorghiu-Dej, primul candidat al Capitalei, în „Scânteia”, seria III, anul XVII, nr. 1082, 27 martie 1948, p. 1.

Prezența la greva din 1920 a constituit însă motivul concedierii lui Gheorghiu-Dej, care a fost nevoit să meargă și mai departe de casă, la Câmpina, unde a lucrat ca electrician la o rafinărie⁷. În 1921 a plecat la Galați, reușind să se angajeze la Societatea de Tramvaie. A efectuat serviciul militar cu contingentul 1923, la Regimentul 3 Pionieri din Focșani, având gradul de sergent. Revenit la locul de muncă, a fost concediat la scurt timp, întrucât, conform materialelor de propagandă postbelice, organizase mai multe proteste ale muncitorilor împotriva introducerii zilei de muncă de nouă ore, cerând totodată creșterea salariilor acestora⁸. Gheorghiu-Dej și-a găsit rapid un nou loc de muncă, angajându-se ca electrician la Atelierele C.F.R. Galați, unde, în 1929, s-a întâlnit pentru prima dată cu Gheorghe Apostol, care era pe atunci ucenic și elev la Școala profesională a atelierelor⁹. Putem aminti aici și demersul întreprins de Gheorghiu-Dej, în vara anului 1930, pentru obținerea postului de electrician montor-șef la Uzinele Comunale de Apă și Electricitate din Piatra-Neamț, însă – în pofida avizului favorabil al conducerii uzinelor, primit la 15 septembrie –, primăria nu avea să-și dea acordul¹⁰.

Foto-desen reprezentând pe tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej răspândind manifeste printre muncitorii greviști din Valea Troțuşului (Băcau), 1919.

⁷ Gheorghe Apostol, *Eu și Gheorghiu-Dej...*, p. 7.

⁸ *** *Gheorghe Gheorghiu-Dej*, ediția a II-a, București, Editura Partidului Muncitoresc Român, 1948, p. 12.

⁹ Gheorghiu-Dej a produs o impresie puternică asupra tânărului Apostol (diferența de vârstă dintre aceștia era de 12 ani), care va rămâne, de-a lungul timpului, unul dintre cei mai obedienți și loiali susținători ai liderului P.M.R. (Gheorghe Apostol, *Eu și Gheorghiu-Dej...*, p. 5).

¹⁰ Vezi A.N.R., colecția Gheorghe Gheorghiu-Dej, dosar nr. 895, ff. 3-6.

În special după debutul crizei economice, care a contribuit din plin la erodarea nivelului de trai al muncitorilor, Gheorghiu-Dej a început să fie tot mai activ în plan politic. În opinia acestuia, muncitorii trebuiau să iasă din starea de expectativă și să protesteze față de condițiile grele de muncă și de viață, cu atât mai mult cu cât salariile le scăzuseră simțitor. Potrivit materialelor propagandei comuniste de după 1945, calitățile de lider ale lui Gheorghiu-Dej și apetența acestuia pentru acțiunile revendicative concrete ieșiseră la iveală de timpuriu: „Încă în anii 1924-1925, la Galați, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a inițiat acțiuni muncitorești pentru respectarea zilei de muncă de 8 ore, pentru sporirea salariului”¹¹. Cum P.C.d.R. susținea din plin astfel de acțiuni protestatatoare, Gheorghiu-Dej a fost atras de ideologia comunistă, în principal de acele principii care proclamau egalitatea socială și lupta de clasă. În anul 1930 s-a înscris în partid¹² și, grație activității agitatorice desfășurate, în scurt timp i s-a repartizat sarcina de a organiza celula de partid la Atelierele C.F.R. Galați. Totodată, Gheorghiu-Dej fost ales membru al Comisiei sindicale a atelierelor și al Comitetului de partid din localitate. Peste ani, aparatul de propagandă al regimului comunist va prezenta foarte literar momentul adevizării sale la P.C.d.R.: „Într-o noapte găsi pe drum o hârtie mototolită. Era un manifest al Partidului, lansat cu ocazia împlinirii unui an de la masacrul de la Lupeni. Gheorghiu îl studiază cu atenție, își însușește conținutul și hotărăște să intre în Partidul care corespunde aspirațiilor sale”¹³.

De asemenea, partidul comunist i-a încredințat lui Gheorghiu-Dej și rolul de a organiza activitatea de propagandă la alte ateliere C.F.R. din Moldova, ceea ce a presupus efectuarea unor dese deplasări ale acestuia în zona respectivă. În cele din urmă, activitatea pro-comunistă a lui Gheorghiu-Dej avea să determine reacția punitivă a Direcției Generale a C.F.R., care, la data de 15 august 1931¹⁴, sub acuzația de „agitație comunistă”, l-a transferat la Atelierele C.F.R. din orașul Dej¹⁵. Odată ajuns la Dej, Gheorghiu-Dej a continuat să desfășoare aceeași activitate sindicală susținută, ca și până atunci, reușind să câștige în scurt timp încrederea ceferiștilor

¹¹ C. Simionescu, *Cărți apărute în legătură cu trecutul de luptă al partidului*, în „Lupta de clasă”, seria V, anul XXXI, nr. 9-10, 1951, p. 81.

¹² Florica Dobre (coordonator), *op. cit.*, p. 291.

¹³ Tudor Olaru, *op. cit.*, p. 2.

¹⁴ Florica Dobre (coordonator), *op. cit.*, p. 291. Nici acest episod din viața lui Gheorghiu-Dej nu a scăpat fără să fi fost valorificat de către propagandiștii regimului comunist, care aveau să-l evoce astfel: „Dându-și seama de marea influență a tovarășului Gheorghiu în rândul muncitorilor din ateliere, Siguranța statului a dat dispoziție în anul 1931 administrației Atelierele C.F.R. din Galați să-l mute disciplinar la Atelierele C.F.R. Dej. Înainte de plecare, tovarășul Gheorghiu a mers în secții, luându-și rămas bun de la muncitori, îmbărbătându-i: «Fruntea sus, tovarăși! Până la urmă vom învinge!»” (Ștefan Costică, *Tovarăș de luptă*, în „Scânteia”, anul XXXIV, nr. 6566, 22 martie 1965, p. 2).

¹⁵ Din cartea de memorii a lui Gheorghie Apostol aflăm că soția lui Gheorghiu-Dej a refuzat să-l însoțească pe acesta la Dej. Așadar, în opinia autorului, Gheorghiu-Dej a fost o victimă a „regimului burghezo-moșieresc” chiar și în ceea ce privește viața familială, deoarece mutarea sa în orașul ardelenesc, ca urmare a deciziei autorităților vremii, contribuise la destrămarea familiei acestuia (Gheorghie Apostol, *Eu și Gheorghiu-Dej...*, p. 6).

locali. Drept urmare, la 19 decembrie 1931 a fost numit verificator al balanței financiare și apoi „prim bărbat de încredere” al sindicatului¹⁶. La întrunirile sindicaliştilor era de departe cel mai activ, criticând continuu conducerea sindicatului pentru reacția mult prea „moale” față de deteriorarea situației ceferiştilor („nu-și dau tovarășii nici un interes, ca și când ar fi foarte mulțămiiți cu soarta din prezent”; „mai mult lucră contra tovarășilor decât în favoarea lor”)¹⁷.

Gheorghe Gheorghiu-Dej, 1932.

Gheorghe Gheorghiu-Dej, 1933.

În fața stării de expectativă a liderilor sindicali din Dej și în condițiile în care muncitorii fuseseră anunțați că urma să aibă loc o nouă reducere salarială, la ședința sindicatului din 6 februarie 1932 Gheorghiu-Dej a propus convocarea unei adunări a ceferiştilor din localitate, în vederea organizării unui protest de amploare, „nemaiputând suferi mai departe”¹⁸. Sub impulsul acestuia, ceferiștii prezenți au întocmit un memoriu, semnat de Andrei Balint (președintele de sindicat), Zoltan Szilagyi (secretarul sindicatului), precum și de Gheorghiu-Dej, pe care, la data de 10 februarie 1932, l-au înaintat Direcției Generale a C.F.R. Intitulat *Moțiune a muncitorilor ceferiști de la Ateliere, Depou, Revizie și Întreținere-Mișcare*, documentul reliefa nivelul de trai foarte scăzut al muncitorilor („îndobitociți de muncă grea, din cauza hranei insuficiente, a locuințelor umede și a îmbrăcămintei proaste, tuberculoza seceră mii de lăstare tinere”), solicitând conducerii să aibă „un pic de sentiment umanitar, nu mai împingeți cuțitul, care și așa a intrat destul” și să nu reducă salariile¹⁹. Printre revendicări mai figurau și reprimirea ceferiştilor concediați sau mutați disciplinar pentru că protestaseră împotriva curbei de sacrificiu, precum și „eliberarea «militanților» care sunt deținuți pentru că au strigat

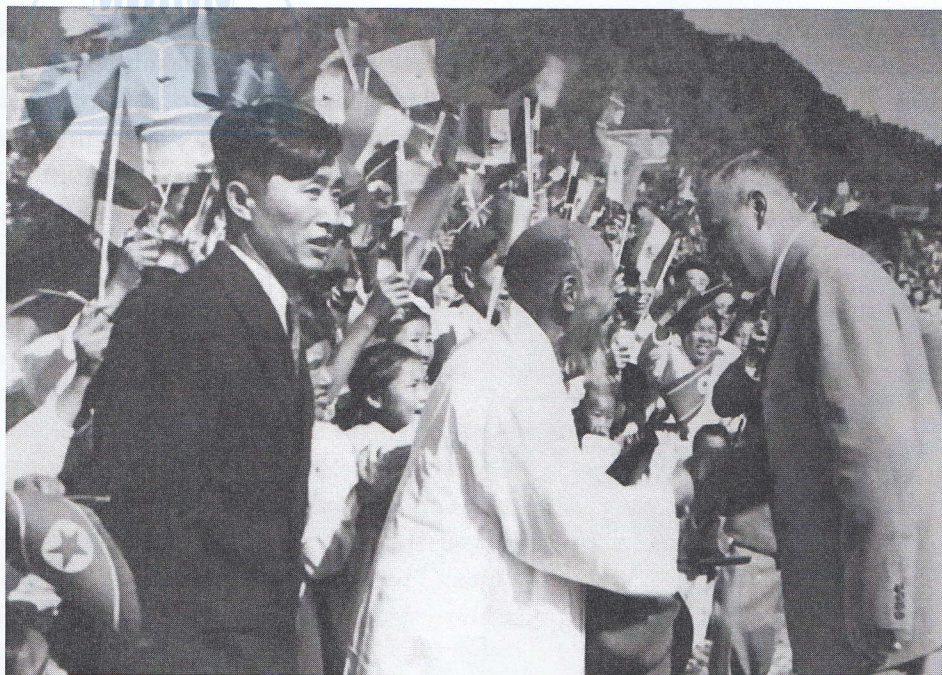
¹⁶ A.N.R., colecția Gheorghe Gheorghiu-Dej, dosar nr. 897, ff. 1, 5.

¹⁷ *Ibidem*, ff. 6, 10.

¹⁸ *Ibidem*, f. 7.

¹⁹ Vezi textul acestei moțiuni în idem, dosar nr. 17, ff. 6-7.

R.P. Coreea, octombrie 1956.

Dacă, în prima jumătate a anului 1956, figura lui Gheorghiu-Dej nu a avut o prezență semnificativă din punct de vedere cantitativ în presă, în ultima parte a anului aceasta a fost mult mai des reliefată, îndeosebi ca urmare a vizitelor importante pe care liderul P.M.R. le-a efectuat în R.P. Chineză, R.S.F. Iugoslavă și în R.P. Ungară. Astfel, deplasarea lui Gheorghiu-Dej în China a fost prezentată în mai multe numere din „Scânteia”, consemnându-se cuvântarea rostită de acesta la Congresul al VIII-lea al Partidului Comunist Chinez, participarea la recepții, vizitele făcute la diferite obiective din această țară etc.¹⁰⁹. În plus, pe pagina întâi a unui număr din „Scânteia” a fost publicată o fotografie în care Gheorghiu-Dej, aflat în prim-plan, ciocnea un pahar de șampanie cu Mao Tze-Dun¹¹⁰.

O deosebită rezonanță a avut, de asemenea, și vizita pe care conducătorul P.M.R. a efectuat-o în Iugoslavia, eveniment găzduit în toate numerele ziarului din intervalul 20-31 octombrie 1956, informațiile apărând întotdeauna pe prima pagină. Au fost publicate toate cuvântările și declarațiile lui Gheorghiu-Dej, însoțite de un număr mare de fotografii, Gheorghiu-Dej având în toate o poziție centrală. Astfel, au fost fotografiate atât plecarea liderului P.M.R. la Belgrad, cât și anumite momente din timpul convorbirilor, prezența acestuia la diferite recepții, semnarea *Declarației cu privire la relațiile Partidului Muncitoresc Român cu Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia*, vizitele efectuate pe la diferite uzine din R.S.F. Iugoslavă, pe Insula Brioni

¹⁰⁹ În acest sens, vezi: idem, 19 septembrie 1956 (nr. 3704); idem, 23 septembrie 1956 (nr. 3708); idem, 25 septembrie 1956 (nr. 3709); idem, 28 septembrie 1956 (nr. 3712).

¹¹⁰ Idem, nr. 3712, 28 septembrie 1956, p. 1.

etc., toate însumând un număr de nouă fotografii. Numărul ridicat de fotografii cu Gheorghiu-Dej, mai mare practic decât totalul celor apărute în „Scânteia” pe parcursul întregului an, relevă importanța care a fost acordată vizitei în R.S.F. Iugoslavă, precum și dorința primului-secretar al C.C. al P.M.R. de a-și normaliza relațiile cu acest vecin. Un alt aspect de reținut este acela că delegația era una de tip guvernamental, rolul central trebuind să-i revină lui Chivu Stoica, care a avut parte de o prezență estompată în paginile cotidianului „Scânteia”. Totodată, anumite fotografii l-au prezentat pe Gheorghiu-Dej cu o înfățișare zâmbitoare, fie în mijlocul muncitorilor, fie primind buchete de flori din partea pionierilor, ceea ce denotă efortul propagandei de partid de a-l populariza. Prin evidențierea bunei-primiri de care Gheorghiu-Dej beneficiase în Iugoslavia, se urmărea și crearea impresiei potrivit căreia liderul comunist de la București era apreciat și în afara granițelor României.

De o atenție specială s-a bucurat Gheorghiu-Dej cu ocazia împlinirii vârstei de 55 de ani, când, pe prima pagină a ziarului din 8 noiembrie 1956, a fost publicată o fotografie a sa, sub care era scris cu majuscule „A 55-a aniversare a tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej”, alături de urarea adresată acestuia de către principalele instituții ale statului: „La a 55-a aniversare a zilei tale de naștere, C.C. al P.M.R., Prezidiul M.A.N. și Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Române îți urează, scumpe tovarășe Gheorghe Gheorghiu-Dej, multă sănătate și putere de muncă pentru a putea îndeplini, ca și până acum, sarcinile pe care partidul ți le-a încredințat”. Erau prezentate, de asemenea, și urările de „La Mulți Ani!” transmise de Mihail Sadoveanu¹¹¹, de sindicate și de U.T.M. Tot pe prima pagină era publicat articolul lui Gheorghiu-Dej, intitulat *Unitatea de nezdruncinat a țărilor socialiste*¹¹².

La sfârșitul anului 1956, Gheorghiu-Dej a beneficiat de un articol privitor la participarea sa la Conferința Comitetului Regional P.M.R. al Regiunii Autonome Maghiare. Găzduit în pagina a doua a ziarului, articolul se întindea pe cinci coloane, iar în cuprinsul acestuia erau repetate afirmațiile de genul: „vorbitorul [Gheorghiu-Dej – n.n.] a spus”, „tov. Gheorghiu-Dej a arătat”, „vorbitorul a trecut apoi la...”. Mai mult decât atât, se atrăgea atenția și asupra faptului că expunerea primului-secretar al C.C. al P.M.R. fusese întreruptă frecvent de aplauzele prelungite, puternice, precum și de ovațiile celor aflați în sală, care ascultau „cu profundă atenție” cele spuse de vorbitor¹¹³.

¹¹¹ Mihail Sadoveanu (1880-1961) a fost membru corespondent (26 mai 1916), membru titular (1 iunie 1921) și membru titular activ (12 august 1948) al Academiei Române, conducând Secțiunea Literară și Secția de Limbă, Literatură și Arte ale Academiei (Dorina N. Rusu, *Membrii Academiei Române. Dicționar 1866/2003*, ediția a III-a, București, Editura Enciclopedică/Editura Academiei Române, 2003, p. 739). A fost deputat în M.A.N., membru al Prezidiului M.A.N., președinte al Uniunii Scriitorilor, laureat al Premiului Internațional Lenin pentru Pace (20 mai 1961).

¹¹² „Scânteia”, anul XXVI, nr. 3748, 9 noiembrie 1956, p. 1. Articolul a apărut anterior în „Pravda”, nr. 312 (13.975).

¹¹³ Idem, nr. 3785, 22 decembrie 1956, p. 2.

Gh. Gheorghiu-Dej în vizită la casa lui Mihail Sadoveanu de lângă Târgu-Neamț, iulie 1958.

Anul 1956, anul prezentării *Raportului secret* de către N.S. Hrușciov, a avut o importanță covârșitoare pentru evoluția fenomenului cultului personalității în blocul răsăritean. La fel de decisiv a fost acest an și pentru cariera lui Gheorghiu-Dej, care avea să contracareze acțiunile rivalilor săi și să-și păstreze puterea. Încercând să concluzionăm cele prezentate mai sus, referitor la imaginea lui Gheorghiu-Dej în presa anului 1956, remarcăm următoarele:

- în prima jumătate a anului 1956, imaginea lui Gheorghiu-Dej a fost puțin prezentă, fiind foarte rare referirile la numele acestuia;

- în a doua parte a anului, cu începere de la mijlocul lunii august, aparițiile acestuia în presă au fost mult mai frecvente, ca urmare a unor condiții favorabile, precum vizitele din R.P. Chineză și R.S.F. Iugoslavă, care au fost însoțite de un număr mare de fotografii cu Gheorghiu-Dej în diferite ipostaze;

- absența referirilor la Gheorghiu-Dej din editoriale, din rubricile „Viața de partid” sau din cuprinsul altor articole, raportările făcându-se doar la Hotărârea C.C. al P.M.R. de la Congresul al II-lea al P.M.R. sau la hotărârile diferitelor plene ale Comitetului Central, fără a se menționa absolut deloc numele lui Gheorghiu-Dej, chiar dacă aceste documente purtau girul primului-secretar;

- infima oglindire a implicării lui Gheorghiu-Dej în momentele-cheie ale vieții de partid (Congresul al II-lea al U.T.M. și Plenarele C.C. al P.M.R. din 23-25 martie 1957 și 27-29 decembrie 1956), fiind publicate doar rapoartele prezentate de acesta,

fără a se menționa nimic despre activitatea concretă a conducătorului partidului la evenimentele respective;

- numele lui Gheorghiu-Dej a apărut mai des în legătură cu diferite momente din politica externă (vizite în străinătate sau primiri de delegații străine), dar considerăm că acest lucru s-a datorat funcției pe care o deținea, aceea de lider al partidului care conducea țara. În acest context, s-a întâmplat ca numele lui Gheorghiu-Dej să fie asociat și cu numele altor lideri comuniști, precum: Chivu Stoica, dr. Petru Groza sau Alexandru Moghioroș (vezi, spre exemplu, vizita în R.S.S. Ucraineană). Cu toate acestea, propaganda de partid a folosit aceste ocazii pentru a promova imaginea primului-secretar al C.C. al P.M.R., astfel că, în fotografii, Gheorghiu-Dej a fost înfățișat tot timpul în centrul delegațiilor, cum s-a întâmplat și în cazul prim-planului obținut cu prilejul vizitei din Iugoslavia, cu toate că delegația era de tip guvernamental, printre membrii acesteia aflându-se și șeful guvernului.

Observăm că prezentarea sumară a activității primului-secretar al C.C. al P.M.R., în anul 1956, nu a fost cu nimic diferită față de reflectarea acesteia în presa din anii anteriori. Fenomenul a avut la bază linia imprimată propagandei de partid la consfătuirea din 1952, la care Gheorghiu-Dej criticase prezența cultului personalității în presă. La toate acestea s-a adăugat, desigur, și contextul creat de prezentarea *Raportului secret* și de acuzațiile aduse lui Gheorghiu-Dej de către Iosif Chișinevski și Miron Constantinescu, referitoare la promovarea propriului cult. În cadrul dezbaterilor aprinse ce au avut loc în sânul partidului, unele critici au vizat chiar prezența cultului personalității lui Gheorghiu-Dej în presă. Astfel, Gheorghe Apostol recunoștea faptul că: „A fost îndrumată presa să scrie cât mai mult despre tovarășul Gheorghiu-Dej, și alți tovarăși din conducerea partidului și tovarășilor de la presă atât le-a trebuit, pentru că este mai ușor să scrii citate decât să cunoști realitatea și să dai conținut concret articolelor”¹¹⁴. Un alt lider al partidului, Petre Lupu, a scos la iveală o altă metodă folosită de propagandă și de către activiștii de partid din presă pentru promovarea imaginii lui Gheorghiu-Dej în paginile ziarelor: „Putem vedea de multe ori în presa noastră că se scriu aplauze furtunoase atunci când vorbește tov. Gh. Gheorghiu-Dej. Au fost publicate o serie de expuneri și în diferite locuri unde nu au fost aplauze. Când am întreat de ce ați scris aplauze când toată lumea stătea foarte liniștită și atentă la expunerea făcută, mi s-a spus că așa se obișnuiește, întrucât așa este și în alte părți”¹¹⁵.

Înfrângerea revoluției din Ungaria și revenirea pe vechile poziții staliniste au constituit o bună ocazie pentru relansarea treptată a cultului personalității lui Gheorghiu-Dej. Mai ales că acum, după ce le făcuse sovieticilor serviciul major de a li-l preda pe Imre Nagy, nu se mai temea că va fi înlăturat, de la putere, de către Hrușciiov. Astfel, apropierea alegerilor pentru M.A.N., din 3 februarie 1957, a reprezentat un bun prilej pentru menționarea frecventă a lui Gheorghiu-Dej pe

¹¹⁴ A.N.R., fond C.C. al P.C.R., Cancelarie, dosar nr. 29/1956, f. 37.

¹¹⁵ Idem, dosar nr. 27/1956, f. 112.